

РАЇНА ГРЯДЕ!

Читач має право запитати: «А що я, власне, беру оце до рук?» Відповідь однозначна: яскраве, небуденне і вельми актуальне на сьогодні видання. Видання багато в чому несхоже на інші взірці подібного ґатунку. Бач, це не просто збиранця блискучих афоризмів з усіх можливих приводів, а система, своєрідний, сказати б, роман із чітко визначеним ідейним змістом. Доля України — ось той магнітний стрижень, довкола якого ташуються інтелектуальні ошурки крилатих виразів. Вони, ті ошурки, охоплюють переважно історичний період по проголошенні Незалежності, коли питання постало руба: бути чи не бути?

Чи можливе буття українське взагалі? Найлегше тут визнати бажане за дійсне. Інша річ — висунути неспростовну доказову базу. З нею нам і дається змога ознайомитись. Кожен афоризм — це спалах гострої, як лезо, непідкупної і безстрашної аналітично-синтетичної думки,

яка невтомно й наполегливо кристалізує в каламутному розчині нашого постімперського повсякдення струнку концепцію грядущого: Відродження через тверезе і всебічне діагностування всіх наших болячок, давніх і сьогочасних, з належними висновками на майбутнє.

У своїй духовній битві за Україну автор не втрачає надії на «українське диво», але надії, підпертої «дією» — запорукою її справдження. Зрозуміло, що без «гарту духу», «сили волі», «любви до свободи» у парі з «ненавистю до рабства» тут не обійтись.

Щоб вибратися з пастки, в якій опинилась Україна, проголошується «стратегічне надзавдання». «Треба мати органічне почуття більшовартості — інакше бо не протиснутись до лав передових націй у світі», — наголошується в одному з афоризмів. Це почуття має диктуватися свідомістю всесвітньої ваги унікальних скарбів народної душі.

Так, перед нами, вважає, роман. І часові виміри романні. І багатюща проблематичність! Тільки що персонаж один і ролю цього самотнього ліричного героя виконує сам автор.

- ◆ Таки є на що оглянутись: он скільки чужинецьких імперій витовкувало нас віками й по наших тілах та душах, живих і мертвих, перлося у своє «світле майбутнє», ще й розбудовуване не раз нашими ж зичливими й служивими на всі сусідські боки землячками, — а ми такі непотопні виявились, що всіх їх перебулі й сплавили у темне минуле й самі все ж не зовсім трипогибельними залишилися на нашій, уже ледь своїй, землі. Але є й над чим задуматись: чи ж спроможні ми до дальших державницьких змагів (переможницьких, бо про «поразницькі» знайдеться кому подбати й без нас — та вже, власне, і дбають)?
- ◆ Путівка туди, «де сходить сонце», довгі роки правила за найефективніший захід для перевиховання тих, яким не годилося перебувати там, де воно заходить і звідки ближче було до «присмеркового капіталізму».

- ◆ Недавній перепад тисячоріч — не тільки суто формальна зміна цифр у календарі, а й добра нагода озирнутись на себе, на час, пройдений нашим поколінням, та й на той десяток віків, що за плечима у наших предків: чи ж вийшли ми зрештою в люди, чи ми вже вільні, а чи й досі раби, кріпаки й сліпаки в лещатах хтознакудишніх проводирів і немилосердної долі, яка раптом взяла та й зглянулася на само-недбайливців і дарувала їм незалежність у кінці віку?
- ◆ У певні перевальні моменти історія нараз переростає в істерію тих сил, що відчули неминучість свого сходження зі сцени.
- ◆ Життя — це вічність, зіщулена в мить.
- ◆ Свобода людини не може існувати без боргів щодо ближніх і навіть «дальніх». Справа лише у взаємоспівмірності «наших боргів» і «боргів перед нами», з чим людство й досі ніяк не визначиться.

(опубліковане кілька разів у Харкові й Києві) та монографію Юрія Луцького «Між Гоголем і Шевченком» (видану в Києві) і впорядкував другий том спогадів Григорія Костюка «Зустрічі і прощання» (виданий в Едмонтоні й Києві).

Вагома сторінка у творчості Доценка — аналітично-оглядові статті про письменників, духовно й стилістично суголосних з його власними естетичними уподобаннями. Це, по-перше, Фолкнер, привабливий якраз труднощами відтворення в перекладі його непростой сюжетної та образної багатоплановості, і, по-друге, — Вайлд, неперевершений афорист і парадоксист, та Лец з його нищівними «Незачісаними думками» (підготовлена до друку на межі 80-90 років книжка Леца так і не вийшла в Україні через тогочасну гостру видавничу кризу). Саме вони двоє стимулювали когось третього до інтенсифікації і свого думкотворення «проти ночі».

Загальний Доценків доробок — кількадесят перекладних книжок, понад сотня перекладів, розвідок та рецензій у періодиці, чимало енциклопедичних статей для «УРЕ», «УЛЕ», «ЕСУ»

і — як у вихідця з тоталітарної п'їтьми — тисяча з гаком напївафористично-їронїчних «Світлїх думок проти ночї», друкованих потроху в Києві, Торонто, Львові, Лондоні, Житомирі та ще десь, але щойно лише тепер вишикуваних у книжкову лаву. Думка, якою починається ця збірка, — «Вижити народівї легше, коли нїхто не хоче його вижити». А одна з останнїх думок — «Рано чи пізно, а нова країна Україна таки стане Раїною для українського народу — бо Руїною вона вже була!» Прояв помаранчевої революції на Майдані став першою поважною підставою для цієї оптимїстичної перспективи, — звїсно, якщо крок за кроком духовна революція перемагатиме і в коридорах та кабїнетах на всїх щаблях влади, що значно важче й складнїше і вже бїльш залежне від постмайданного поколїння. Але їншого оковиду ї нема у народу, котрий вибрав свободу, а «кого не обходить свобода, того не обминає рабство».

Ер Дек